

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

فهرست نسخ خطی

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

جلد ۲۹

از شماره ۷۶۰۱ تا ۸۲۰۰

تألیف

ناهید باقری خرم‌دشتی

با نظارت

معاونت کتابخانه ملی

اداره کل کتاب‌های خطی و نادر

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

۱۳۹۷

فهرست نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	:	کتابخانه ملی ایران
عنوان و نام پدیدآور	:	فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی ایران / فراهم آورنده عبدالله انوار ... و دیگران []
مشخصات نشر	:	تهران: کتابخانه ملی ایران . ۱۳۶۵ -
مشخصات ظاهری	:	ج
شابک	:	دوره: ۰۰۴۷-۰۴۴۶-۹۶۴-۹۷۸ جلد ۲۹: ۰۹-۵۳۶-۴۴۶-۹۶۴-۹۷۸
یادداشت	:	ص.ع. به انگلیسی: National Library of Iran. A catalogue of the manuscripts in the national library of Iran
یادداشت	:	جلدهایی از کتاب حاضر تحت عنوان «فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران» و «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران» نیز منتشر شده است.
یادداشت	:	چاپ اول جلد نخست از کتاب حاضر در سال ۱۳۴۳ تحت عنوان «فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی» توسط وزارت فرهنگ و هنر منتشر شده است.
یادداشت	:	کتابخانه ملی ایران از سال ۱۳۶۹ به کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران و از سال ۱۳۸۱ به سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران تغییر نام یافته است.
یادداشت	:	ج ۲۹. (چاپ اول: ۱۳۹۵) (فیفا)
مندرجات	:	ج ۲۹. از شماره ۷۹۰۱ تا ۸۲۰۰ / تألیف ناهید باقری خرم‌دشتی
موضوع	:	نسخه‌های خطی فارسی - فهرست‌ها
موضوع	:	کتاب‌های خطی عربی - فهرست‌ها
موضوع	:	نسخه‌های خطی - ایران - تهران - فهرست‌ها
شناسه افزوده	:	ردیف: ۱۳۰۳ - ، گردآورنده
شناسه افزوده	:	کتابخانه ملی ایران
شناسه افزوده	:	سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
رده‌بندی کنگره	:	۹۱۳۶۵ ی ۱/م ۶۱، Z ۶
رده‌بندی دیویی	:	۰۱۱/۳۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۶۵-۱۱

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۴۶-۵۳۶-۹

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

فهرست نسخ خطی سازمان اسناد کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران (جلد ۲۹)

تألیف: ناهید باقری خرم‌دشتی

ناشر: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

شمارگان: ۵۰۰ نسخه / چاپ اول ۱۳۹۷

چاپ و صحافی: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مهدی ادیبی

ناظر فنی: پرویز بختیاری

صفحه آرائی: پروین دالوند

بها: ۳۷۰,۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، بزرگراه شهید حقانی (غرب به شرق)، بعد از ایستگاه مترو، بلوار کتابخانه ملی

تلفن فروشگاه: ۸۱۶۲۳۳۱۵ دورنگار: ۸۱۶۲۳۳۰۱

وب‌گاه: www.nlai.ir پست الکترونیک انتشارات: Publication@nlai.ir

سخن نخست

به نام آن که جان را فکرت آموخت

الحمد لله الذی انزل علی عبده الکتاب و لم يجعل له عوجا

نسخه‌های خطی آینه تمام‌نمای پیشینه فرهنگی یک ملت است. دست‌نوشته‌های برجای مانده از پیشینیان ایران اسلامی خود دلیل محکمی بر برخورداری این مرز و بوم زرخیز از هویت درخشان و غنی فرهنگی است. بزرگانی چون: فارابی، ابن سینا، خوارزمی، خیام، ابوریحان بیرونی، رازی و صدها اندیشمند دیگر ایرانی که چون ستارگانی در آسمان دانش بشری می‌درخشند و از افتخارات جامعه ما به شمار می‌آیند. نادره‌هایی که گنجینه‌های ستبری از معارف بشری را در دست‌نوشته‌ی خود برای همگان به یادگار گذاشتند. اما بدیهی است که نخستین گام در مسیر بهره‌برداری از این ذخایر گرانبهاسازی آنها در قالب فهرست‌های نسخ خطی است.

فهرست‌های بسیار مساعده خطی در ایران از سال ۱۳۰۵ش، گام در مسیر تدوین فهرست‌ها گذارده‌اند. هر فهرست ریسره تکیه بر تجربه و دانش خود در زمینه نسخه‌شناسی و کتاب‌شناسی، به تدوین فهرست خود داشته است. به همین دلیل چگونگی و شیوه تدوین در این فهرست‌ها یکسان نیست.

کتابخانه ملی در مقام کتابخانه اداره از جمله نخستین کتابخانه‌هایی بود که اقدام به انتشار فهرست مدون و استاندارد از مجموعه نسخ دستنویس خود کرد. این اقدام ارزشمند با رهنمودهای زنده یادان ایرج افشار، مجتبی مینوی، محمد معین و همت دکتر مهدی محقق آغاز شد و با پشتکار عالمانه استاد سید عبدالله انوار در نگارش نخستین فهرس نسخ خطی، لباس نشر پوشید و با تلاش دیگر فهرست‌نگاران ادامه یافت.

با بازنگری شیوه‌های پیشین و با رویکرد جدی به درج‌های نوین ارائه اطلاعات و فهرست‌نگاری، کاربرگه جدیدی طراحی شد و فهرست نسخه‌های دست‌نوشته‌ها از جلد پانزده به بعد بر اساس آن تدوین گردید که به طور طبیعی با شیوه معمول تفاوت داشت. از این رو با نگاه انتقادی شماری از فهرست‌نگاران روبرو شد.

امید است با استفاده از نظرات و انتقادات مفید و سازنده استادان و با همفکری و تبادل نظر متخصصان حوزه‌های فهرست‌نویسی و اطلاع‌رسانی بتوان در یافتن شیوه علمی در فهرست‌نویسی نسخه‌های خطی گام‌های مؤثرتری برداشت.

و الحمد لله الذی ارسل الینا رسولا حامل کتاب و کتابه ام الکتاب و السلام علی من اتبع سبيله و کتابه

سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

اداره کل کتاب‌های خطی و نادر

مقدمه

خداوند را سپاسگزارم که انتشار فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه ملی ادامه یافته است. جلد حاضر نیز شامل فهرست نسخه‌های با شماره بازبایی ۷۹۰۱ تا ۸۲۰۰ است.

گزارش‌های این فهرست، در دو بخش کتاب‌شناسی و نسخه‌شناسی تهیه شده و پیرو همان سبک و روش جلد ۲۸ نگارش یافته است.

باز هم نکاتی لازم به یادآوری است:

- نام پدیدآور براساس نام مستندشده در بخش مستند مشاهیر سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، نوشته شده است.

- برخی کتاب‌ها چندین عنوان دارند، ابتدا عنوانی برگزیده شده که در کتاب‌های مرجع متقدم به کار رفته از جمله، *الذکر، کشف الظنون* و ...، عنوان‌های دیگر کتاب، ذیل **کلیدواژه** «عنوان‌های دیگر» ذکر گردیده است.

- اطلاعات کتاب‌شناسی نسخه‌ها، اگر در جاهای قبلی فهرست کتابخانه ملی ارائه شده باشد، دوباره تکرار نمی‌گردد و تنها به همان فهرست‌های قبلی ارجاع داده می‌شود و اگر مطالب اضافه‌ای لازم باشد که تاکنون در فهرست‌های قبلی کتابخانه ملی بیان نشده، در این جلد گزارش می‌شود.

- در نگارش آغاز و انجام‌ها، پایبندی در نوشتن عین سمات اغارم، انجام نسخه، به وسواس رعایت شده و در واقع نوشته کاتب اصلاح نمی‌گردد، یکی به دلیل ارزش گذاشتن راهی برای حدس زدن تاریخ کتابت نسخه و دیگری به دلیل حفظ معیاری برای سنجش اعتبار و میزان اعتماد به کاتب نسخه.

- برای ارجاع مطالب کتاب‌شناسی به منابع، ترجیح با منابع قدیمی‌تر و دست‌نویس است نه منابع متاخر و جدیدتر.

- عبارات و کلماتی که نمایانگر موضوع کتاب است، براساس بانک مستند موضوع سازمان اسناد و کتابخانه ملی، انتخاب شده است.

- سازمان اسناد و کتابخانه ملی، فهرستی از مرقعات در دست تهیه و نشر دارد، امید است توضیحات بیشتر درباره قطعه خط‌ها در آن جلد ارائه گردد، به همین منظور، توضیحات بیشتر برای معرفی قطعه خط‌ها، به جلد ویژه مرقعات ارجاع گردیده است.

در جلد حاضر نسخه‌های بی‌بدیلی معرفی شده‌اند از جمله:
قرآنی متعلق به قرن دهم با آرایه‌های گورکانی به شماره بازبایی ۸۰۸۵، نسخه‌هایی به
خط عبدالمجید درویش خوشنویس قرن ۱۲ق. به شماره‌های بازبایی ۷۹۶۱ و ۷۹۶۲، نسخه‌ای
با آرایه‌های کشمیری به شماره بازبایی ۸۰۱۱، نسخه دیگر متعلق به اواخر دوره صفوی و اوایل
افشاری به شماره بازبایی ۸۰۱۰، نسخه بی‌نظیر دیگر به شماره بازبایی ۸۱۰۳، قدیمی‌ترین
نسخه‌های معرفی شده در این جلد با تاریخ کتابت ۸۱۲ق. است به شماره بازبایی ۸۱۶۰،
نسخه‌ای با تاریخ کتابت ۹۶۸ق. به شماره بازبایی ۸۰۴۷، نسخه دیگر با تاریخ کتابت ۹۸۲ق.
به شماره بازبایی ۸۰۰۲، نسخه دیگر با تاریخ کتابت ۹۸۷ق. به شماره بازبایی ۸۰۶۸ است.
در آخر از تمام همکاران بزرگوaram که در طول سال‌ها از آموزش و مشاورتشان بهره برده‌ام
و نیز بزرگوارانی که در امر انتشار این فهرست با کمک و مساعدتشان همکاری فرمودند،
سپاسگزارم.

ناهید باقری خرم‌دشتی